

บทที่ 2

บริบทชุมชน

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และศักยภาพของธุรกิจชุมชนตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ ก่อนที่จะทำการศึกษาผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทชุมชนในเรื่องประวัติความเป็นมา ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมทางสังคมสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชุมชน โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคม โทรคมนาคม การศึกษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม การประกอบอาชีพ การพัฒนาส่งเสริมอาชีพ และศักยภาพด้านต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาเชิงลึกไปถึงอาชีพด้านการแปรรูปอาหารที่กำลังทำการศึกษาวิจัย และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยด้านต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประวัติความเป็นมาของอำเภอหางดง

อำเภอหางดง เดิมมีนามว่า “แขวงแม่ท่าช้าง” เป็นเขตการปกครองที่ตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยรัฐบาลกลางที่กรุงเทพฯ จัดระบบการปกครองที่เรียกว่า มณฑลเทศาภิบาล กำหนดแบ่งเมืองเชียงใหม่เป็นหัวเมืองชั้นนอกและหัวเมืองชั้นใน แขวงแม่ท่าช้างจัดอยู่ในเขตหัวเมืองชั้นใน หัวหน้ารับผิดชอบเรียกว่า “นายแขวง” นายแขวงคนแรกของแขวงแม่ท่าช้าง คือ หลวงคชดิษฐ์าภิบาล (ไผ่) ระหว่างปี พ.ศ. 2451 – 2453 แขวงแม่ท่าช้างได้เปลี่ยนฐานะเป็น อำเภอหางดง

ที่เรียกว่า “แม่ท่าช้าง” นั้น กล่าวกันว่า ในท้องที่นี้มีดงกรรมอยู่ดงหนึ่ง เป็นดงไม้สัก มีลำน้ำแม่ท่าช้างไหลผ่านดงนี้ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอนี้ขึ้นไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร เวลาเมื่อเจ้านายทางเชียงใหม่จะไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือขุนยวมก็เดินผ่านดงนี้ เมื่อมาถึงดงนี้ก็ต้องลงจากหลังช้างแล้วข้ามตานี้เข้าดงไป จึงเรียกลำน้ำนี้ว่า “แม่ท่าช้าง” ในสมัย ร.ศ.120 ทางกรมได้มีการให้จัดตั้งแขวงขึ้น โดยพิจารณาถึงหมู่บ้านใหญ่ ๆ หลายตำบลรวมกันในระยะทางที่จะไปมาถึงได้ภายใน 6 ชั่วโมง หรือ มีราษฎรมากกว่าหมื่นคนจึงจัดเป็นแขวง ในขณะนั้นจึงเรียกว่า “แขวงแม่ท่าช้าง” บ้างก็ว่า “แม่ท่าช้าง” มาจากคำว่า “แม่ตำช้าง” หรือ “แม่ตาช้าง” ซึ่งหมายถึง ลำน้ำ แม่ท่าช้าง ที่ต้นน้ำออกมาจากช่องน้ำเล็ก ๆ เหมือนตาช้าง จึงเรียกว่า “แม่ตำช้าง”

ปี พ.ศ. 2457 ทางกรมได้เปลี่ยนชื่อใหม่ เพื่อให้ตรงกับนามตำบลที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่เป็นอำเภอ “หางดง” เพราะอยู่ทางทิศใต้ของดงกรรมดังกล่าว คำว่า หาง แปลว่า ท้าย คือทางทิศ

ได้หรือท้ายของดงกรม ต่อมาวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2481 สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกประกาศว่า “ ใต้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยุบอำเภอหางดง เป็นกิ่งอำเภอ ขนานนามว่า กิ่งอำเภอหางดง และให้ไปขึ้นอยู่ในความปกครองของอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในเดือนเดียวกันนี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ 206/2481 ลงวันที่ 13 กันยายน 2481 อนุมัติให้ตำบลหารแก้ว ตำบลสันกลาง และตำบลหนองตอง ไปขึ้นอยู่ในความปกครองของอำเภอสันป่าตอง พร้อมกับโอนตำบลขัวมุงและตำบลสันทรายไปขึ้นอยู่ในความปกครองของอำเภอสารภี คงเหลืออยู่ 8 ตำบลเท่านั้น การไปขึ้นกับอำเภอเมืองเชียงใหม่ นั้น ต่อมาปรากฏว่าประชาชนได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากต้องเดินทางไปติดต่อราชการที่อำเภอเมือง ระยะทางถึง 15 กิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2490 ทางราชการได้พิจารณาขึ้นเป็นอำเภอหางดงอีกครั้งหนึ่ง และให้รวมตำบลหารแก้วและตำบลหนองตอง กลับมาขึ้นกับอำเภอหางดงเหมือนเดิม และแต่งตั้งในให้นายเที่ยง ธีระวงษ์ ตำแหน่งผู้ตรวจการเทศบาลจังหวัดตาก มาดำรงตำแหน่งเป็นนายอำเภอหางดงเป็นคนแรก

พื้นที่อำเภอหางดงก่อนนี้มีสภาพกว้างว่างเปล่า ทุ่งหญ้าและราษฎรมีน้อย เวลานั้นมีพญามะโน เจ้าน้อยมหาอินทร์ และพญาประจักษ์ ได้ครอบครอง ขึ้นตรงต่อเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่

วิสัยทัศน์ของอำเภอหางดง

“เมืองแห่งหัตถกรรมและภูมิปัญญา ชาวประชาสุภาพดี มีการศึกษา ส่งเสริมศาสนา และวัฒนธรรม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมปลอดภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม”

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

บริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพ สาธารณูปโภค ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร การปกครองและประชากร การศึกษา สาธารณสุข รวมถึงวิสัยทัศน์แผนยุทธศาสตร์ของอำเภอหางดง มีรายละเอียดดังนี้

1. การปกครองและประชากร

ปัจจุบันอำเภอหางดง มีประชากรทั้งสิ้น 73,165 คน แยกเป็นชาย 35,353 คน เป็นหญิง 37,812 คน รวม 24,903 ครัวเรือน อำเภอหางดง แบ่งการปกครองท้องถิ่น เป็น

ตำบล	จำนวน	11	ตำบล
หมู่บ้าน	จำนวน	109	หมู่บ้าน

เทศบาลตำบล	จำนวน	2	แห่ง
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	จำนวน	10	แห่ง

2. ลักษณะทางกายภาพ

2.1 ตำแหน่งที่ตั้ง

อำเภอหางดง อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ไปทางทิศใต้ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 มีระยะทางห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ 277.136 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 188,750 ไร่

2.2 อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอแม่ออน และอำเภอเมืองเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอสารภี และจังหวัดลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอหางดง 2 ใน 3 ของพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ซึ่งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสงวนแห่งชาติ (พื้นที่ตำบลบ้านปง น้ำแพร่ และตำบลหนองควาย) นอกนั้นเป็นพื้นที่ราบ ซึ่งทำเป็นพื้นที่เพาะปลูก ที่อยู่อาศัยและการพาณิชย์ มีลำน้ำธรรมชาติที่สำคัญอยู่ 2 สายคือ

2.3.1 แม่น้ำปิง ไหลผ่านทางทิศตะวันออกของอำเภอหางดง เป็นเส้นทางแบ่งเขตระหว่างอำเภอหางดง กับอำเภอสารภีและอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

2.3.2 ลำน้ำแม่ท่าช้าง เป็นแม่น้ำสายเล็กๆ มีต้นน้ำจากภูเขาในท้องที่ตำบลบ้านปง ไหลผ่านตำบลบ้านปง ตำบลหนองควาย ตำบลบ้านแหวน และตำบลหางดง

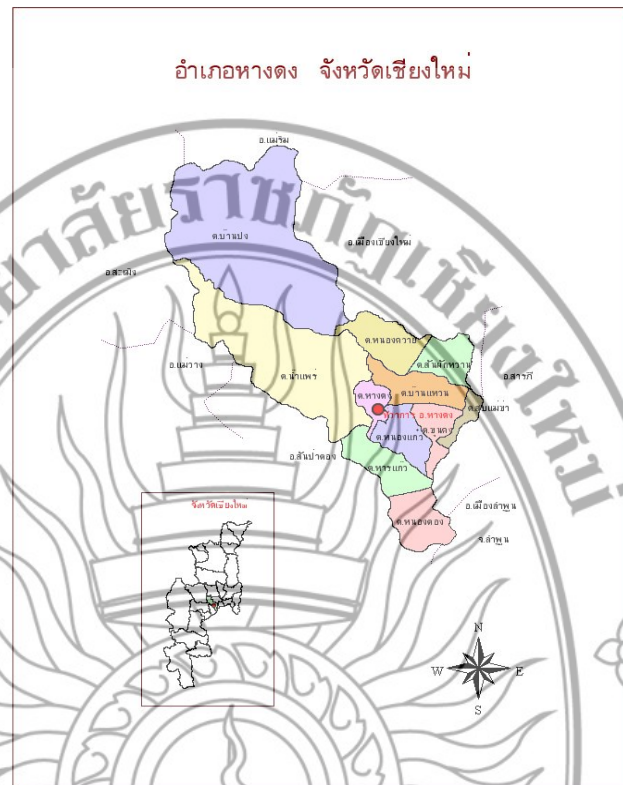
2.4 ลักษณะภูมิอากาศ

2.4.1 ฤดูร้อน ระหว่างเดือนมีนาคม-เดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 34 องศาเซลเซียส

2.4.2 ฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนตุลาคม ระดับน้ำฝนเฉลี่ย 900 มม./ ต่อปี

2.4.3 ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน- เดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 17 องศาเซลเซียส

ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 ทรัพยากรดิน ลักษณะของดินโดยทั่วไป เป็นดินร่วนเหมาะสำหรับการเพาะปลูก โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทำนาประมาณ 40,054 ไร่ พื้นที่ทำสวนประมาณ 27,260 ไร่ พื้นที่ทำไร่ประมาณ 3,688 ไร่ ที่สาธารณะประมาณ 500 ไร่ และที่อยู่อาศัยประมาณ 30,000 ไร่

3.2 ทรัพยากรป่าไม้ จำนวนเนื้อที่ป่าทั้งหมดประมาณ 87,248 ไร่ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และอุทยาน ดังนี้

3.2.1 ป่าสงวนแห่งชาติแม่ท่าช้าง-แม่ขนิ้น มีเนื้อที่ประมาณ 59,687 ไร่ อยู่ในพื้นที่ของตำบลน้ำแพร่ และตำบลบ้านปาง

3.2.2 อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านปาง

3.2.3 อุทยานแห่งชาติออบขาน อยู่ในพื้นที่ตำบลน้ำแพร่ และตำบลบ้านปาง

3.2.4 แหล่งน้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปิง และแม่น้ำแม่ท่าช้าง เป็นแม่น้ำสายหลักของอำเภอหางดง อ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง (อ่างเก็บน้ำห้วยขุนคำ และอ่างเก็บน้ำทุ่งเริง) และลำห้วยเสี้ยว

4. การคมนาคม

การคมนาคมที่ใช้ติดต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ใช้ระบบคมนาคมทางบกเพียงทางเดียว โดยมีถนนสายหลักที่เชื่อมระหว่างอำเภอที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (ถนนสายเชียงใหม่-ฮอด) เป็นเส้นทางคมนาคมหลักที่สามารถติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่อำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1015 (ถนนสายสันป่าตอง-ลำพูน) เริ่มต้นจากแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ในเขตอำเภอสันป่าตอง เป็นเส้นทางที่ใช้ติดต่อกับตำบลหารแก้ว ตำบลหนองตอง และจังหวัดลำพูน

4.2 ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1296 (ถนนสายหางดง- สะเมิง) เริ่มต้นจากแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ในเขตอำเภอหางดงผ่านตำบลหนองควาย และตำบลบ้านปง ไปอำเภอสะเมิงสำหรับการคมนาคมในท้องที่ระหว่างหมู่บ้านของอำเภอหางดงมีถนนติดต่อกันทุกหมู่บ้าน สภาพถนนส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตทุกหมู่บ้าน ทุกซอย

4.3 การคมนาคมขนส่งระหว่างอำเภอหางดงกับจังหวัดเชียงใหม่และภายในหมู่บ้านจะมีรถยนต์ประจำทาง รถยนต์รับจ้าง และรถส่วนตัว

4.3.1 ถนนลาดยาง 269 สาย ระยะทางประมาณ 2,935 กิโลเมตร

4.3.2 ถนนคอนกรีต 475 สาย ระยะทางประมาณ 1,330 กิโลเมตร

4.3.3 ถนนลูกรัง 116 สาย ระยะทางประมาณ 761 กิโลเมตร

5. การสื่อสาร

5.1 ไปรษณีย์ มีทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอหางดง จำนวน 1 แห่ง และทำการไปรษณีย์ตำบลจำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านปง ตำบลสบแม่ป่า ตำบลหางดงและตำบลหนองตอง

5.2 โทรศัพท์ มีบริการด้านโทรศัพท์ทุกประเภท โดยองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกตำบลและหมู่บ้าน

6. สาธารณูปโภค

การบริการด้านไฟฟ้า ดำเนินการโดยไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สามารถให้บริการครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกหมู่บ้าน มีสำนักงานบริการ จำนวน 2 แห่ง ตั้งอยู่ที่ตำบลหางดงและตำบลหนองตอง

7. การศึกษา

อำเภอหางดง มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบของสำนักงานพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเขต 4 จำนวนทั้งหมด 5 แห่ง แยกเป็น ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา

อาชีวศึกษา โรงเรียนนานาชาติ มหาวิทยาลัย จำนวนครูทั้งหมด 664 คน นักเรียนจำนวน 9,517 คน อัตราส่วนระหว่างครู : นักเรียน = 1 : 15

8. การศาสนา

มีสำนักสงฆ์	จำนวน	75	วัด
มีที่พักสงฆ์	จำนวน	5	แห่ง
โบสถ์คริสต์จักร	จำนวน	3	แห่ง

9. โบราณสถาน

วัดต้นแก้ว	วัดท่าคำวัง
วัดทุ่งอ้อ	วัดทางดง

10. การละเล่นพื้นเมือง

กลองสะบัดชัย	ฟ้อนดาบ
ดนตรีพื้นเมือง	กลองปู่เจ้า
ฟ้อนเล็บ	ซอซอ ค่าวอ้า

11. ศูนย์บริการการศึกษา

- 11.1 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประจำตำบล 12 แห่ง นักเรียน จำนวน 1,080 คน มีสัดส่วนครู นักเรียน/นักศึกษา เท่ากับ 1:100 คน
- 11.2 ห้องสมุดประชาชน จำนวน 1 แห่ง บุคลากร 5 คน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวน 78 แห่ง (ถ่ายโอนให้ท้องถิ่นแล้ว)
- 11.3 การศึกษาอื่นๆ ได้แก่ การฝึกทักษะอาชีพพระยะสัน 650 คน หลักสูตรระยะสั้น 1,800 คน ส่งเสริมการอ่านหนังสือ 2,000 คน กิจกรรมแก้ไขปัญหาคาความยากจน 110 คน กิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน 100 คน

12. สาธารณสุข

- 12.1 สถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาลรัฐขนาด 10 เตียง 1 แห่ง สถานีอนามัย 13 แห่ง สถานบริการสุขภาพเอกชน (คลินิก) 9 แห่ง สถานบริการด้านสุขภาพ (สปา) 2 แห่ง
- 12.2 บุคลากรทางการแพทย์ ประกอบด้วย แพทย์ 5 คน ทันตแพทย์ 3 คน พยาบาล 51 คน เภสัชกร 4 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 44 คน ลูกจ้าง 43 คน อื่นๆ 15 คน
- 12.3 สาเหตุการตายสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) โรคเอดส์ 2) โรคมะเร็ง 3) โรคหัวใจ 4) อุบัติเหตุขนส่ง 5) มาต้วตาย
- 12.4 ผู้ป่วยเอดส์และติดเชื้อ ปี 2549 มี จำนวน 732 คน

13. ข้อมูลคุณภาพชีวิต (กชช. 2 ค. และ จปฐ.)

13.1 ระดับการพัฒนาของหมู่บ้านจากข้อมูล กชช. 2ค. ปี 2548 สภาพการพัฒนาหมู่บ้านในชนบทของอำเภอหางดงทั้งหมด 92 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 จำนวน 15 หมู่บ้าน และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 จำนวน 77 หมู่บ้าน

13.2 จำนวนครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 39,887 บาท และจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,000 บาท/คน/ปีขึ้นไปมีจำนวน 12,192 ครัวเรือน มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. อยู่ 369 ครัวเรือน โดยตำบลที่มีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุด คือ ตำบลขุนคง มีรายได้เฉลี่ย 46,340 บาท ส่วนตำบลที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ตำบลบ้านปง 30,731 บาท

สภาพทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอหางดง คือ การเกษตรกรรมซึ่งมีพื้นที่การเพาะปลูกประมาณ 71,002 ไร่ คิดเป็น 38% ของพื้นที่ทั้งหมด ราษฎรบางส่วนประกอบอาชีพด้านหัตถกรรมเป็นอาชีพเสริม โดยเฉพาะอาชีพการแกะสลักไม้เลียนแบบวัตถุโบราณ (ของเก่า) และ การทำเครื่องปั้น ดินเผา โดยภาพรวมแล้วราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในพื้นที่ พอจำแนกอาชีพได้ดังนี้

1. การเกษตร

1.1 กสิกรรม ราษฎรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพในด้านกสิกรรมซึ่งพื้นที่การเกษตรมีประมาณ 71,002 ไร่ แยกเป็นพื้นที่รับน้ำจากโครงการชลประทานแม่แตง ประมาณ 23,400 ไร่ และพื้นที่นอกเขตชลประทานประมาณ 47,602 ไร่ ถึงแม้ว่าจะมีพื้นที่อยู่ในเขตรับน้ำจากชลประทานก็ตาม เมื่อถึงฤดูแล้งปริมาณน้ำจะไม่เพียงพอแก่การเพาะปลูก ส่วนพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่

1.1.1 ข้าว ปลูกทั้งหมด 16,276 ไร่ คิดเป็น 23% ตำบลหนองตองและตำบลบ้านปง ส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเหนียวเป็นหลัก

1.1.2 ถั่วเหลือง ปลูกทั้งหมด 5,115 ไร่ คิดเป็น 7.20% ปลูกหลังจากฤดูเก็บเกี่ยวข้าววนปี

1.1.3 ลำไย ปลูกทั้งหมด 14,663 ไร่ คิดเป็น 21%

1.1.4 อื่นๆ เช่น พืชผัก มะม่วง ลิ้นจี่ ไม้ดอก

1.2 การปศุสัตว์ ในอำเภอหางดง มีโคเนื้อ 3,265 ตัว กระบือ 188 ตัว ฟาร์มเลี้ยงสุกร 6 แห่ง มี 5,388 ตัว และฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ จำนวน 45 แห่ง มีจำนวน 302,732 ตัว

2. อุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง เป็นโรงงานผลิตผลไม้กระป๋อง และโรงงานผลิตอาหารกระป๋อง และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางมีจำนวน 6 แห่ง ซึ่งผลิตอาหารสัตว์ ทำเครื่องปั้นดินเผา เย็บผ้าสำเร็จรูป ทำมู่ลี่ไม้ไผ่ และแกะสลักไม้ สำหรับอุตสาหกรรมขนาดย่อม และอุตสาหกรรมในครอบครัว จะมีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทแกะสลักไม้เลียนแบบวัตถุโบราณ มีมากที่หมู่บ้านฉวาย และหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลขุนคง ประเภทเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านเหมืองกง ตำบลหนองควาย และเครื่องปั้นดินเผาตำบลหารแก้ว

3. การพาณิชย์

ธุรกิจทางการค้าของอำเภอหางดง ที่สำคัญได้แก่สินค้าทางเกษตร เช่น ข้าว ถั่วเหลือง และลำไย เป็นต้น โดยมีสถานที่รับซื้ออยู่ภายในเขตอำเภอ และสินค้าทางด้านหัตถกรรม เช่น ไม้แกะสลัก เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกนอกประเทศที่สำคัญประเภทหนึ่งของอำเภอหางดง

4. การเงินและการธนาคาร

สถาบันการเงินในอำเภอหางดง มีธนาคาร 8 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาซอยบ้านฉวาย

5. กองทุนหมู่บ้าน มีกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 109 กองทุน (หมู่บ้านละ 1 กองทุน)

ประเด็นปัญหาที่สำคัญตามลำดับความต้องการของชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลบริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชุมชนด้วยการศึกษาในพื้นที่ และ ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ของอำเภอหางดง ทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภคและ เพื่อใช้ในการทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ในบางพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีระบบประปาที่จะช่วยนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำวังหลวงมาไว้ใช้สำหรับการอุปโภค บริโภค ทั้งในครัวเรือน และการเกษตร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงระบบประปาและแก้ไข เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ราษฎร

2. ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ เนื่องจากบางพื้นที่ของอำเภอหางดงเป็นเขตพื้นที่รับน้ำของจังหวัดเชียงใหม่ จึงทำให้ประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ โดยเฉพาะในปี 2548 มีน้ำป่าไหลหลากท่วมบ้านเรือนของราษฎร ทำให้ทรัพย์สินเสียหายมาก เพราะลำน้ำแม่ท่าช้าง ซึ่งเป็นลำน้ำ

สายหลักไหลผ่านหลายตำบลเกิดการตื้นเขิน และเมื่อฝนตกหนักจึงทำให้ไม่สามารถรับน้ำที่ไหลทะลักมาจากน้ำปิงได้

3. ปัญหาเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงเข้าสู่หมู่บ้านท่องเที่ยวคืบแคบ เนื่องจากอำเภอหางดงมีหมู่บ้าน OTOP ดันแบบ จำนวน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านถวายเป็น และ หมู่บ้านเหมืองกุง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่สร้างรายได้ทางด้านหัตถกรรมให้แก่ประชาชนในพื้นที่ สภาพถนนเชื่อมโยงระหว่างชุมชนหมู่บ้านกับถนนสายหลักที่เข้าพื้นที่ยังมีสภาพคับแคบ ซึ่งนอกจากจะเป็นถนนที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมผลิตภัณฑ์จำนวนมากแล้ว ยังเป็นถนนที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น โครงการสวนสัตว์กลางคืนในห้วยป่าไร่ ถนนเข้าหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา (บ้านเหมืองกุง) ศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบ้านแหวน หมู่บ้านหัตถกรรมบ้านถวายเป็น และโบราณสถานเวียงกุมกาม เป็นต้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ของอำเภอหางดง

จากปัญหาที่พบข้างต้น อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยกำหนด เป้าประสงค์ของความสำเร็จไว้ 3 ประการ คือ

1. เป้าประสงค์ด้านเศรษฐกิจ
2. เป้าประสงค์ด้านสังคม
3. เป้าประสงค์ด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

1. เป้าประสงค์ด้านเศรษฐกิจ

“เมืองแห่งหัตถกรรมและภูมิปัญญา”

พันธกิจด้านเศรษฐกิจ

- ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว

ในการกำหนดเป้าประสงค์ด้านเศรษฐกิจนั้น อำเภอหางดง ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงาน 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น
2. ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการ
3. ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพการค้าและการลงทุน
4. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดจากเกษตรเสี่ยงภัย
5. การแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
ประชาชนและชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น	กระบวนการที่ 1 : ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น	1. เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบ คุณภาพ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น สู่สากล 2. เพื่อเพิ่มมาตรฐาน/คุณภาพผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้นเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ	1. ส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบ 2. การส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานทุกระดับ 3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบ R&D 4. การจัดตั้ง/การขยายผล และการพัฒนาหมู่บ้านผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น 5. การส่งเสริมอาชีพต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
	กระบวนการที่ 2 : การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการให้เข้มแข็ง	1. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน	1. การจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิต และผู้ประกอบการ และเครือข่าย 2. การเพิ่มศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตผู้ประกอบการและเครือข่าย
	กระบวนการที่ 3 : การจัดทำสารสนเทศชุมชนและการประชาสัมพันธ์	เพื่อให้ระบบฐานข้อมูลในการใช้ประโยชน์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น	1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลค้าผู้ผลิตผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น 2. พัฒนาข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน เพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
			3. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
	กระบวนการที่ 4 : การจัดกิจกรรม ส่งเสริมการแสดงผลงานและจำหน่ายสินค้าของอำเภอ	เพื่อให้ระบบฐานข้อมูลในการใช้ประโยชน์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น	1. จัดตั้งศูนย์แสดงเพื่อจำหน่ายสินค้าของอำเภอ 2 การส่งเสริมด้านการตลาด ทั้งในและต่างประเทศ 3. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน
	กระบวนการที่ 5 : การพัฒนาความรู้ ประสิทธิภาพการทำงานแก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการเครือข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้อง	เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ และการหาประสิทธิภาพการทำงานแก่ผู้ผลิต	1. การอบรมให้ความรู้/ ทักษะ และผู้ผลิตผู้ประกอบการสินค้า 2. การนำทัศนศึกษาดูงาน พื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการ

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
เพื่อพัฒนาด้านการท่องเที่ยว/การให้บริการและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว	กระบวนการที่ 1 : การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมใหม่และแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของพื้นที่อำเภอหางดง	1. แสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 2. อนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม 3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัย
	กระบวนการที่ 2 : การจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยว	เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์การให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ	1. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตามฤดูกาล 2. การจัดทำแผนที่วัฒนธรรม 3. การพัฒนาศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว 4. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
	กระบวนการที่ 3 : การพัฒนาด้านการให้บริการ	เพื่อเป็นการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการในการให้บริการนักท่องเที่ยว	1. จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 2. การจัดทำข้อมูลผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและการให้บริการ 3. การรณรงค์ชมรมเครือข่ายผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยว (สร้างจิตสำนึกผู้ประกอบการ : SERVICE MIND)

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 4 : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา)	เพื่อพัฒนา / ปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐาน แหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ	1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา) บริเวณแหล่งท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกรองรับนักท่องเที่ยว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนางานอาชีพ การค้า และการลงทุน

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการพัฒนาอาชีพ การค้า และการลงทุน	กระบวนการที่ 1 : ส่งเสริมการพัฒนางานอาชีพ การค้า และการลงทุน	เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพชุมชนในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชน	1. การจัดทำทะเบียนและพัฒนาฐานข้อมูลกองทุนชุมชน (กทบ./ กข.คจ. กลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ) 2. การพัฒนาทักษะ ความรู้ ของบุคลากร
	กระบวนการที่ 2 : จัดหาแหล่งทุน ดอกเบี้ยต่ำ	เพื่อเป็นการสนับสนุน / ช่วยเหลือ คนในชุมชน ในการจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อกู้ยืมประกอบอาชีพในอัตราดอกเบี้ยต่ำ	1. การจัดกิจกรรมนัดพบแหล่งทุนเงินกู้ยืมดอกเบี้ยราคาถูก 2. การพัฒนา/เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการเงินทุนชุมชน

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 3 : การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ครัวเรือนในชุมชน	1. การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ครัวเรือนในชุมชน 2. การพัฒนาฝีมือแรงงานและอาชีวะ 3. การส่งเสริมการตลาด / หัตถกรรม 4. การจัดหาวัสดุผลิตทดแทน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : การส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัย และแก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดจากเกษตรเสี่ยงภัย

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
ส่งเสริมให้มีการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยและแก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดจาก เกษตรเสี่ยงภัย	กระบวนการที่ 1 : พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการเกษตรและการเตือนภัยโรคศัตรูพืช และการเตือนภัยการระบาดของโรคสัตว์	เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่องรวมถึงการจัดทำระบบเตือนภัยต่างๆ	1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตร ของสำนักงานเกษตรอำเภอ / องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2. พัฒนาระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรปลอดภัยการเตือนภัยทางธรรมชาติ การระบาดของศัตรูพืช และการระบาดของโรคสัตว์

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 2 : ส่งเสริมการผลิตเกษตรกรอินทรีย์และปศุสัตว์อินทรีย์	1. เพื่อส่งเสริมและรณรงค์ให้เกษตรกรมีการผลิตพืชผักผลไม้ ข้าว และปศุสัตว์อินทรีย์เพิ่มขึ้น 2. เพื่อให้ผู้บริโภคได้มีการบริโภคพืชผัก / ปศุสัตว์อินทรีย์	1. พัฒนาความรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมด้านการผลิตเกษตรกรอินทรีย์และปศุสัตว์อินทรีย์ 2. พัฒนาและจัดระบบตรวจสอบและการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตร 3. ส่งเสริมการผลิตเกษตรกรอินทรีย์และปศุสัตว์อินทรีย์ 4. ปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรดินและน้ำให้มีความเหมาะสมกับพืชผักอินทรีย์ 5. ส่งเสริมและเชื่อมคยงด้านการตลาดสินค้าเกษตรกรอินทรีย์และปศุสัตว์อินทรีย์
	กระบวนการที่ 3 : การส่งเสริมเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ (FOOD SAFETY)	1. เพื่อส่งเสริมและรณรงค์ให้มีการผลิตพืชและปศุสัตว์ปลอดภัยจากสารพิษและสารตกค้างเพิ่มขึ้น 2. เพื่อให้ผู้บริโภคได้มีการบริโภคผัก ปลอดภัยและปศุสัตว์ปลอดภัยจากสารพิษและสารตกค้าง	1. ให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษ (Good Agricultural Practice : GAP) 2. พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้า การตรวจสอบสารตกค้างในพืช และการรับรองคุณภาพพาสินค้าเกษตรปลอดภัย

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
			3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน 4. ปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรดินและน้ำให้มีความเหมาะสมกับพืชผัก ปลอดภัย 5. ส่งเสริมและเชื่อมโยงด้านการตลาดสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน
	กระบวนการที่ 4 : ส่งเสริมให้มีการเกษตรกร และ วิสาหกิจชุมชนที่มีประสิทธิภาพ จัดตั้งกลุ่มและพัฒนาเครือข่าย	1. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กร เกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกกลุ่ม / และ ผู้นำองค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน 3. เพื่อสร้างเครือข่ายในแต่ละสาขาซึ่งจะทำให้เกิดการสร้างอำนาจในการต่อรอง และเกิดประโยชน์ต่อการประสานงานในด้านต่าง ๆ 4. เพื่อให้เกิดเครือข่ายในการเฝ้าระวังการเตือนภัยธรรมชาติการระบาดของศัตรูพืช และโรคในสัตว์	1. ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม และเครือข่ายสถาบันเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน 2. พัฒนาความรู้ ทักษะการทำงานแก่สมาชิก และผู้นำกลุ่ม 3. เสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร 4. ประสานงานและให้การสนับสนุนข่าวสารการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 5 : การพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดด้านการเกษตร	เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการกระบวนการผลิต และระบบการตลาดด้านการเกษตร	1. พัฒนาความรู้ สร้างขีดความสามารถแก่บุคลากร และองค์กรเกษตรกร 2. สร้างเครือข่ายในด้านการตลาด
	กระบวนการที่ 6 : การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน	ให้มีการแปรรูปผลผลิตการเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน	1. ให้ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในด้านกระบวนการการแปรรูปผลผลิตเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน (Good Manufacturing Practice : GMP) 2. พัฒนาระบบมาตรฐานสินค้า การตรวจสอบสารตกค้างในอาหาร การรับรองคุณภาพจากอย./มพช./มกอช. 3. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน 4. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตเช่น การพัฒนาโรงเรือนให้ได้มาตรฐานและเครื่องจักรอุปกรณ์ในการผลิตปลอดภัยและได้มาตรฐาน

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
			5. สนับสนุน ให้ความรู้ / พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมและปลอดภัยได้มาตรฐาน 6. ส่งเสริมและเชื่อมโยงด้านการตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปที่ปลอดภัย และได้มาตรฐาน
	กระบวนการที่ 7 : การจัดการด้านภัยพิบัติและภาวะวิกฤติ	ป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านภัยพิบัติ และภาวะวิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตด้านการเกษตรรวมถึง	1. พัฒนาความรู้แก่ชุมชนในด้านการพยากรณ์ การเตือนภัย ในด้านภัยธรรมชาติ การระบาดของศัตรูพืช / โรคสัตว์ ต่าง ๆ (ไข้หวัดนก / โรคระบาดในสัตว์สี่เท้า) 2. การประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวัง การเตือนภัยในด้านภัยธรรมชาติ การระบาดของศัตรูพืช / โรคสัตว์ต่าง ๆ
	กระบวนการที่ 8 : การประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ผู้บริโภคบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัย	ผู้บริโภคให้มีการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น	1. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์การบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัย 2. จัดงานจำหน่ายสินค้าปลอดภัยเพื่อให้ผู้ผลิตได้พบผู้บริโภค

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
เพื่อ ส่ง เสริม และ สนับสนุนครัวเรือน ยากจน ในการ แก้ไข ปัญหาความยากจนตาม แนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง	กระบวนการที่ 1 : การส่งเสริมและสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน ในการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการดำเนินวิถีชีวิตและการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. การสร้างอาชีพแก่ครัวเรือนยากจน 3. การจัดตั้งศูนย์สาธิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 4. การส่งเสริมการออมในครัวเรือน (การจัดตั้งและพัฒนากลุ่มออมทรัพย์)
	กระบวนการที่ 2 : การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ	เพื่อให้ระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานตาม แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. พัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. พัฒนาข้อมูล สารสนเทศเพื่อการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียง
	กระบวนการที่ 3 : การเข้าถึงแหล่งทุน	เพื่อช่วยเหลือครัวเรือนยากจนได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน	1. จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ 2. สนับสนุน / การจัดตั้ง/พัฒนา แหล่งเงินทุนของชุมชน

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 4 : การติดตามและประเมินผล	เพื่อทราบผลความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขแผนงาน	1. การจัดตั้งคณะทำงานประสานงานทำงานร่วมกัน 2. การติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เป้าประสงค์ด้านสังคม

“สุขภาพดี มีการศึกษา บนพื้นฐานศาสนาและวัฒนธรรม”

พันธกิจด้านสังคม

: ส่งเสริมประชาชน ให้มีสุขภาพดี มีการศึกษา บนพื้นฐานศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการดำเนินชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์

สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ด้านสังคมนั้น อำเภอดงดงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 3 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี
2. ส่งเสริมให้ประชาชนสร้างศรัทธา และค่านิยมด้านการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตบนพื้นฐานศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 : ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี ทั้งกายและใจ ประกอบด้วย 3 กระบวนการ	กระบวนการที่ 1 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพ	เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัวและชุมชน	1. พัฒนาศักยภาพประชาชนในการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ ตนเอง
	กระบวนการที่ 2 : ส่งเสริมการเฝ้าระวังการป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาพื้นที่	เพื่อลดอัตราป่วยอัตราตายด้วยโรคที่ป้องกันได้	1. แผนงานควบคุมโรคติดต่อ 2. แผนงานป้องกันโรคไม่ติดต่อ
	กระบวนการที่ 3 : ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพและเข้าถึงสถานบริการที่ได้มาตรฐาน	เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงระบบบริการสุขภาพที่ได้มาตรฐาน	1. สนับสนุนให้ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพ อย่างครอบคลุมทั่วถึง 2. พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้ได้มาตรฐาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 : ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความศรัทธา และมีความนิยมด้านการศึกษา

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างครอบคลุม และพัฒนาการศึกษาได้มาตรฐาน	กระบวนการที่ 1 : จัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างครอบคลุม	1. การจัดการศึกษาหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา 3. จัดแผนการเรียนรู้สู่ชุมชน 4. การจัดทำ ตอบ ส่งเสริมการศึกษาระหว่างภาคีต่าง ๆ
	กระบวนการที่ 2 : พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ให้ได้คุณภาพมาตรฐาน	1. เพื่อได้สถานศึกษามีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ประชาชนยอมรับศรัทธา 2. สร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่กำหนด 3. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดการบูรณาการวิถีชีวิตชุมชน 4. การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ต่อเนื่อง	1. การพัฒนาระบบการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน 2. ชมรมผู้ปกครองนักเรียน 3. การบริหารกิจการนักศึกษา 4. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษาแผนการเรียนรู้สู่ชุมชน 5. การจัดทำ MOU ระหว่างภาคีเครือข่ายและสถานศึกษา 6. การประเมินเทียบความรู้

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
		5. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 6. การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ รวมถึงการสำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน	7. การประเมินเทียบระดับ

ประเด็นยุทธศาสตร์ 3 : ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตบนพื้นฐาน ศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
เพื่อให้ประชาชนนำ หลักศาสนาและวัฒน ธรรมท้องถิ่นไปใช้ใน การดำรงชีวิตประกอบ ด้วย 2 กระบวนการ	กระบวนการที่ 1 สนับสนุนกิจกรรม ทางศาสนาและศิลปวัฒนธรรม	เพื่ออนุรักษ์กิจกรรมทางศาสนาและ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม	1. เผยแผ่ศาสนาและวัฒนธรรม ประเพณี 2. สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาและ วัฒนธรรมประเพณี 3. ส่งเสริมให้วัดและศาสนสถานเป็นแหล่ง ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญา 4. การศึกษาประวัติชุมชน 5. โครงการธรรมสังเวย 6. ชุมชนแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง 7. ลด / เลิก อบายมุขเป็นสุขทั้งเมือง

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 2 : ฟันฟู บูรณะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ	เพื่อให้โบราณสถาน โบราณวัตถุได้รับการ ฟันฟู บูรณะและอนุรักษ์	1. แผนงานบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ 2. การศึกษาประวัติชุมชน เพื่อการท่องเที่ยว 3. ค่ายคุณธรรมนำความรู้ 4. ค่ายเยาวชนทำความดี 5. กิจกรรมลูกเสือ / เนตรนารี ทำความดีเพื่อแผ่นดิน (การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม)

3. เป้าประสงค์ด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

“ชุมชนเข้มแข็ง สังคมปลอดภัย มีทรัพยากรใช้อย่างยั่งยืน”

พันธกิจด้านความมั่นคง และสิ่งแวดล้อม

: เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

: เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

: เสริมสร้างชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การพัฒนาระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2. การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

4: การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาระบบป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
ประชาชนได้รับการป้องกัน การบรรเทาและฟื้นฟูสาธารณภัยและอุบัติภัย อย่างเป็นระบบ รวดเร็ว ทัวถึงและเป็นธรรม ประกอบด้วย 4 กระบวนการ	กระบวนการที่ 1 : การพัฒนาบุคลากรและองค์กรเพื่อพัฒนาระบบการป้องกัน	1. ให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อพัฒนางานที่รับผิดชอบ 2. ให้มีการพัฒนาการจัดการความรู้ 3. ให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงาน 4. ให้มีการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลใช้ปฏิบัติงานร่วมกัน	1. แผนงานการจัดวางระบบและวางมาตรการในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และอุบัติภัย ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
	กระบวนการที่ 2 : พัฒนาระบบป้องกันให้มีประสิทธิภาพ	1. ให้มีการพัฒนาศักยภาพของชุมชน โดยการสร้างเครือข่ายเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน 2. ให้มีการจัดการระบบการป้องกันภัยและเตือนภัยจากสาธารณภัยกับฝ่ายพลเรือน	1. แผนงานการจัดวางระบบป้องกันและเตือนภัยในพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงภัย 2. แผนงานพัฒนาระบบเครือข่ายการสื่อสารในการแจ้งเตือนให้เข้าถึงประชาชนมากที่สุด 3. แผนงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการฐานข้อมูลด้านสาธารณภัยและอุบัติภัย

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
		3. เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ 4. ให้มีการจัดวางระบบเตือนภัยในทุกพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงภัย	4. แผนงานพัฒนาศักยภาพชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายและกลุ่มเป้าหมาย เน้นการมีส่วนร่วม
	กระบวนการที่ 3 : พัฒนาศักยภาพการบริการฯ	1. ให้ชุมชนมีความพร้อมและมีศักยภาพในการป้องกันสาธารณภัย 2. เพื่อลดจำนวนการบาดเจ็บ เสียชีวิต และสูญเสียทรัพย์สินของประชาชน	1. แผนงานเสริมสร้างความเข้มแข็งและเตรียมพร้อมให้กับชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2. แผนงานเสริมสร้างผู้นำเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพจัดให้ความช่วยเหลือระหว่างกัน
	กระบวนการที่ 4: ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน	เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานนำไปสู่การพัฒนาาระบบป้องกันฯ	1. แผนงานการฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว ท้วถึงและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประกอบด้วย 2 กระบวนการ	กระบวนการที่ 1 : ประชาชนมีความตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	1. เพื่อให้เกิดแผนบูรณาการตามความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 2. เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ในการปฏิบัติงาน 3. เพื่อให้ระบบสารสนเทศมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น 4. เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 5. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 6. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	1. แผนงานการจัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือของส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนในการป้องกันปราบปราม อาชญากรรม 2. แผนงานการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน 3. แผนงานการตรวจติดตามและประเมินผลเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ 4. แผนงานการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ 5. แผนงานการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 6. แผนงานการเสริมสร้างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 7. แผนงานการเปิดช่องโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 2 : ทุกภาคส่วนร่วมมือแบบบูรณาการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม	1. เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงภัยของอาชญากรรม และสามารถป้องกันตนเองได้ 2. เพื่อให้จุดตรวจ จุดสกัด สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. เพื่อให้แหล่งที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมลดจำนวนลง 4. เพื่อให้การระดมป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น 5. เพื่อควบคุมไม่ให้อาชญากรรมในคดีความผิดอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน มีอัตราเพิ่มขึ้น 6. เพื่อให้ผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ลดจำนวนลง	1. แผนงานการประชาสัมพันธ์และแจ้งเตือนภัยเกี่ยวกับอาชญากรรม 2. แผนงานการบูรณาการในการตั้งจุดตรวจจุดสกัด เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรม 3. แผนงานบูรณาการในการป้องกันปราบปรามแหล่งที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม 4. แผนงานบูรณาการในการระดมป้องกันปราบปรามอาชญากรรม 5. แผนงานการควบคุมการเกิดอาชญากรรมในคดีความผิดอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน 6. แผนงานการเพิ่มอัตราการจับกุมผู้กระทำความผิดในความผิดอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
สามารถควบคุมปัญหา ยาเสพติดไม่ให้ส่งผล กระทบต่อประชาชน ประกอบด้วย 6 กระบวนการ	กระบวนการที่ 1 : การบริหาร/ อำนาจการ	1. เพื่อสร้างระบบเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด 2. เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 3. เพื่อบูรณาการแผนและงบประมาณให้มี ประสิทธิภาพ 4. เพื่อสนับสนุนการดำเนินการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด	1. การสร้างระบบเฝ้าระวังปัญหาเสพติด 2. การติดตามประเมินผล การดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 3. การบูรณาการแผนและงบประมาณ
	กระบวนการที่ 2 : การป้องกันกลุ่ม เสี่ยง	1. เพื่อเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติด 2. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ สถานศึกษาและสถานประกอบการ 3. เพื่อจัดระเบียบสังคมให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ 4. เพื่อสร้างระบบเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้ประชาชนรับรู้ถึงวิธีการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด	1. การเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง เอาชนะยาเสพติด 2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งใน สถานศึกษาและสถานประกอบการ 3. การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ 4. การสร้างระบบเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง 5. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 3 : การปราบปราม ควบคุมตัวยา	1. เพื่อสกัดกั้นการนำเข้าของยาเสพติด 2. เพื่อปราบปรามจับกุมและยึดทรัพย์ผู้ค้ายาเสพติด 3. เพื่อควบคุมพื้นที่แพร่ระบาด 4. เพื่อควบคุมพื้นที่ปลูกพืชเสพติด	1. การสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด 2. การสืบสวน ปราบปราม จับกุมขยายผล และดำเนินการต่อทรัพย์สิน ผู้ค้ายาเสพติด 3. การควบคุมพื้นที่แพร่ระบาด 4. การควบคุมพื้นที่ปลูกพืชเสพติด
	กระบวนการที่ 4 : การบำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติด ยาเสพติด	1. เพื่อสร้างระบบค้นหาผู้เสพ / ผู้ติด เพื่อนำเข้ารับการบำบัด 2. เพื่อนำผู้เสพ / ผู้ติด เข้ารับการบำบัด 3. เพื่อติดตามพฤติกรรมของผู้ผ่านการบำบัด	1. การสร้างระบบค้นหาผู้เสพ / ผู้ติด ยาเสพติด เพื่อนำเข้าระบบการบำบัด 2. การนำผู้เสพ / ผู้ติดเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา 3. การติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษา
	กระบวนการที่ 5 : การช่วยเหลือผู้เคย เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	1. เพื่อให้มีระบบข้อมูลของผู้เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 2. เพื่อสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3. เพื่อสร้างกลไกช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	1. การจัดทำระบบข้อมูลผู้เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 2. การสร้างเจตคติ การยอมรับ ผู้เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3. การสร้างกลไกความช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 4. การสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 6: การติดตามและประเมินผล	เพื่อเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติด	1. การดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
ประชาชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี	กระบวนการที่ 1 : ประกาศเป็นระเบียบวาระของพื้นที่ (สภาจะวิฤต) ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน	เพื่อให้ประชาชนทั่วไปรับรู้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีสภาจะวิฤต และส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน ทั้งทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคม	1. ประกาศเป็นระเบียบวาระของอำเภอที่จะอนุรักษ์และพัฒนาเป็นรายประเด็น 2. นำเสนอข้อมูลปัญหาและแนวทางการแก้ไขให้เป็นปัจจุบันอยู่ 3. กำหนดกลยุทธ์ป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ
	กระบวนการที่ 2 : การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน	เปิดโอกาสให้เกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมความเข้าใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประชาชน อันก่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ได้แก่ ข้อกฎหมาย ระเบียบ	1. ประชาสัมพันธ์เชิงรุกระดับพื้นที่ ตำบล / หมู่บ้าน 2. ประชุม อบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาและศักยภาพของสิ่งแวดล้อมในอำเภอ 3. สัมมนาทางวิชาการ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพลังงาน

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
		และข้อบังคับชุมชน ระบบนิเวศน์และ สิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความ มั่นคง	4. นำเสนอผลการวิจัยองค์ความรู้ต่อ สาธารณะ
	กระบวนการที่ 3 : การพัฒนาระบบ เครือข่ายความร่วมมือ	1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและ พลังงานอย่างสมดุล 2. ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ภาคประชาชน องค์กรเอกชนและ หน่วยงานภาครัฐ	1. ระดมความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนภายในอำเภอ 2. สร้างหน่วยงานทำทนายภาครัฐ / ชุมชน / หมู่บ้าน 3. จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเป็นราย พื้นที่ ชุมชน / หมู่บ้าน ตำบล
	กระบวนการที่ 4: บูรณาการการ ปฏิบัติการกำกับดูแลและสร้างวินัย และสำนึกสาธารณะให้กับทุกภาค ส่วน	1. การวางแผนบูรณาการและนำไปสู่การ ปฏิบัติร่วมกัน 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่อย่าง ทุ่มเท เกร่งกรืด และโปร่งใส 3. กำกับ ดูแล และสร้างนิสัย วินัย และ สำนึกแห่งความรับผิดชอบ ให้แก่บุคลากร ที่เกี่ยวข้อง	1. การวางแผนบูรณาการและนำไปสู่การ ปฏิบัติ 2. การดำเนินงานทั้งด้านการอนุรักษ์และ พัฒนา 3. กำกับ ดูแล และบังคับใช้กฎหมาย

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 5 : การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และพัฒนาระบบควบคุมมลพิษ	1. ป้องกัน ปรามปราม การบุกรุกทำลาย และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน 2. เพื่อพื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการ ที่เพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน 3. สนับสนุนให้มีระบบบำบัด และกำจัดของเสียจากครัวเรือน และชุมชน 4. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม 5. การจัดหาสถานที่กำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาล 6. การควบคุมฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ	1. เฝ้าระวังตรวจสอบและคัดเตือน หรือลงโทษตามอำนาจหน้าที่ 2. เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการ 3. การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม
	กระบวนการที่ 6 : ติดตามประเมินผล ให้รางวัลและลงโทษ	มีการติดตาม กำกับ ดูแล และประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม	1. ติดตาม ประเมินผล และให้รางวัลแก่บุคคล หรือหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างหรือประสบความสำเร็จ

เป้าประสงค์	กระบวนการ	วัตถุประสงค์	แผนงาน
	กระบวนการที่ 7 : พัฒนองค์กรและระบบบริหารจัดการให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง	เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยและสามารถสื่อให้เห็นถึงวิกฤติสิ่งแวดล้อม	1. การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนางานที่รับผิดชอบ 2. พัฒนาข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลใช้ปฏิบัติงานร่วมกัน 3. พัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงานด้านมั่นคง
	กระบวนการที่ 8: การศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม	เพื่อศึกษา วิจัย วิธีการที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน	1. ศึกษาวิจัยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานที่เหมาะสม

การวิเคราะห์ศักยภาพอำเภอหางดงด้วย SWOT

อำเภอหางดงได้วิเคราะห์ศักยภาพของตนเองด้วยกระบวนการ SWOT และได้ข้อมูล ที่นำมาศึกษาเพื่อการพิจารณาดังนี้

จุดแข็ง (Strength)

จุดแข็งด้านเศรษฐกิจ

- เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ
- เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างรายได้
- การคมนาคมสะดวก
- มีสถาบันการเงินในพื้นที่หลายแห่ง
- มีแหล่งน้ำและระบบชลประทานเพียงพอตลอดปี

จุดแข็งด้านสังคม

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้มแข็ง
- ผู้นำทุกระดับมีศักยภาพ
- มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีสถานบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมทุกพื้นที่
- มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี
- มีสถาบันการศึกษาทุกระดับ

จุดแข็งด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

- มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง
- มีนโยบายด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อมของอำเภอที่ชัดเจน
- มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

จุดอ่อน (Weakness)

จุดอ่อนด้านเศรษฐกิจ

- ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- แหล่งท่องเที่ยวขาดการปรับปรุงและพัฒนา

จุดอ่อนด้านสังคม

- การอพยพย้ายถิ่นฐาน
- ปัญหาอบายมุขในพื้นที่
- อัตราการป่วยโรคไม่ติดต่อ

- ขาดบุคลากรทางการแพทย์เฉพาะด้าน
- คำนึงต่อสถานศึกษาในพื้นที่

จุดอ่อนด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

- มีการบุกรุก/ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- การใช้สารเคมีทางการเกษตรและอุตสาหกรรม
- ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
- ปัญหาการระบาดของยาเสพติด
- ปัญหาแรงงานต่างด้าว

โอกาส (Opportunity)

โอกาสด้านเศรษฐกิจ

- มีโครงการพระราชดำริในพื้นที่
- นโยบายด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล
- นโยบายเศรษฐกิจพอเพียง
- แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่

โอกาสด้านสังคม

- การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงและหลายช่องทาง
- นโยบายภาครัฐ

โอกาสด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

- นโยบายภาครัฐ
- องค์การภาคเอกชนสนับสนุน

อุปสรรค (Threat)

อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ

- ภัยธรรมชาติ
- ปัญหาโรคระบาดในพื้นที่
- การคมนาคมสะดวก

อุปสรรคด้านสังคม

- การขยายตัวของชุมชนเมือง
- การขยายของวัฒนธรรมตะวันตก

อุปสรรคด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

- เป็นพื้นที่ทางผ่านมีเขตติดต่อหลายอำเภอ
- งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง

ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนา

1. ศักยภาพและโอกาสการพัฒนา

1.1 โอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมครัวเรือน โดยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแกะสลักไม้ การเดินเส้น การลงสี และการประกอบเฟอร์นิเจอร์ชุดโบราณ เป็นเวลานาน เนื่องจากมีการประกอบธุรกิจหัตถกรรมในหมู่บ้านของตนเอง

1.2 มีโอกาสเป็นศูนย์กลางการบริการการท่องเที่ยวของจังหวัด เนื่องจากมีสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่ทันสมัยเป็นจำนวนมากในเขตอำเภอหางดง มีโรงแรมที่พัก รีสอร์ท และ สถานพักผ่อนของภาคเอกชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวปัจจุบันที่มีความต้องการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ถ้ำตึกแตน อุทยานแห่งชาติออบขาน ในทิวเขาฟารี พืชสวนโลก โครงการหลวงทุ่งเริง

1.3 มีผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะสินค้าหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคง และเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกุง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองควาย เป็นหมู่บ้าน OTOP ต้นแบบของประเทศไทย ซึ่งสามารถพัฒนาเพิ่มคุณค่าเพื่อรองรับและเชื่อมโยงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดได้

2. ข้อจำกัดการพัฒนา

2.1 น้ำท่วม/ฝนแล้ง ในฤดูฝนมักจะมีปริมาณน้ำฝนมาก ซึ่งอำเภอหางดงเป็นพื้นที่ที่พกน้ำ ซึ่งบางพื้นที่มีราษฎรอาศัยอยู่ริมน้ำปิง ประกอบกับมีลำน้ำแม่ท่าช้างไหลผ่านในพื้นที่ทำให้เกิดน้ำล้นตลิ่ง น้ำป่าไหลหลากในเกือบทุกตำบล ซึ่งทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบ ส่วนในฤดูแล้งมีปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ในฤดูแล้ง

2.2 สถานที่ท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนา และ ประชาสัมพันธ์ ประกอบกับเส้นทางคมนาคมยังไม่สะดวกในหลายพื้นที่ การจราจรติดขัด เนื่องจากเส้นทางคมนาคมคับแคบ และไม่ได้รับการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาอำเภอ

ดำเนินการแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค โดยการจัดทำโครงการก่อสร้างระบบประปาผิวดินแม่วังหลวง เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภค เนื่องจากราษฎรบางพื้นที่ยังขาดแคลนน้ำ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนแก่ราษฎร โดยก่อสร้างระบบประปาผิวดินอ่างเก็บน้ำวังหลวง

ดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม โดยการจัดทำโครงการก่อสร้างรางส่งน้ำป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ตำบลหนองตอง น้ำแพร่ หางดง บ้านแหวน หนองแก้ว ขุนคง สบเม่นข้า ซึ่งเกิดจากลำน้ำแม่ท่าช้าง โดยระบายน้ำจากอุทยานคอยสุเทพ-ปุย ในเขตพื้นที่ตำบลต่าง ๆ และทำให้เกิดน้ำป่าไหลป่า ซึ่งในฤดูฝนจะสามารถระบายน้ำเข้าสู่พื้นที่ทางการเกษตรของราษฎรในอำเภอได้

การดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านคมนาคมที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ โดยจัดทำโครงการก่อสร้างและปรับปรุงถนนเชื่อมโยงการท่องเที่ยวบริเวณบ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคง และพื้นที่ใกล้เคียง และขยายพื้นที่ผิวจราจรพร้อมปรับปรุงถนนที่ชำรุด เพื่ออำนวยความสะดวกในการจราจรให้นักท่องเที่ยว

จากบริบทชุมชนของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ วิสัยทัศน์ และแผนยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชุมชน โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคม โทรคมนาคม การศึกษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม การประกอบอาชีพ การพัฒนาส่งเสริมอาชีพ และศักยภาพด้านต่างๆ ของชุมชน โดยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้นักวิจัยหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจจะทำการศึกษา เพื่อคัดลอกการวิจัยหรือศึกษาหาความรู้ ซึ่งในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีแหล่งข้อมูลในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ OTOP ในอำเภอหางดง

อำเภอหางดงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารแปรรูปที่มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อดำเนินการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ด้วยการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผสมผสานกับเทคนิควิธีการผลิตที่ทันสมัยทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภค สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นประเภทอาหารแปรรูปในอำเภอหางดง มีดังนี้

รหัสผู้ผลิต เลขที่ใบสมัคร	ชื่อผลิตภัณฑ์	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์/โทรสาร
50150027	น้ำจิ้มสุกี้	นายสมเพชร วรรณแก้ว เลขที่ 133 หมู่ที่ ชันแก้ว หมู่ที่ 2 ตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โทร.086-1934866
50150111 250151004	แห่นม	นางจันทร์เพ็ญ วิบุรุษมานนท์ เลขที่ 132/6 หมู่ที่ ป่าจี้ หมู่ 5 ตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โทร.0-5352-7317, 087-1928722
50150112 250151003	น้ำสลัดสมุนไพรพริกทอง	นางจิตรีรัตน์ ภีระบุญญากร เลขที่ 21 หมู่ 3 ต.บ้านปง อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ โทร.0-5336-5290, 081-6714003
50150114 250151001	ข้าวแต๋นสูตรโบราณ	นายถนอม ไชยวงศ์ เลขที่ 176 หมู่ที่ สันผักหวานน้อย หมู่ที่ 7 ตำบล สันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โทร.0-5344-1871 , 089-1919909
50150126 150152001	น้ำดื่มข้าวบุญเรือง	กลุ่มน้ำดื่มเพื่อการผลิตรายชุมชน นายประมวล คำพิสัย เลขที่ 167/1 หมู่ที่ ข้าวบุญเรือง หมู่ 3 ถนน เชียงใหม่-สอด ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โทร.0-5343-0063, 084-0403551
50150128 150151009	ขนมหัวเราะ	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูป ม.4 บ้านทรายมูล นางประนอม ประจันตากัญจน์ เลขที่ 83 หมู่ที่ ทรายมูล หมู่ 4 ถนนเชียงใหม่- สอด ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ โทร.0-5344-1449, 086-1933084

รหัสผู้ผลิต เลขที่ใบสมัคร	ชื่อผลิตภัณฑ์	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์/โทรสาร
50150129 150151008	พริกกลาบ	ชุมชนบ้านแม่จักพัฒนา นายวิฑูร มุลกิจชัย เลขที่ 48 หมู่ที่ แม่จัก หมู่ 5 ถนนเชียงใหม่-ฮอด ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โทร.086-9104403
50150132 150151005	กระเทียมดอง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่านาค นางยุพิน โพธิาศรี เลขที่ 83 หมู่ที่ ท่าจีนนาค หมู่ 6 ถนนลำพูน- สันป่าตอง ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โทร.0-5346-4086, 081-0335515
50150135 150151002	แหวนม	กลุ่มเกษตรกรบ้านช่างคำน้อย นางวัชรีย์ ปัญโญ เลขที่ 28/1 หมู่ที่ ไร่ หมู่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โทร.0-5344-1083, 089-9534883
50150136 150151001	น้ำพริกเผ็ดหัวเหลือง	กลุ่มแปรรูปอาหารแม่บ้านเกษตรกร นางคำ วงศ์คำอ้าย เลขที่ 114/1 หมู่ที่ ดันจิว หมู่ 2 ถนนบ้านตันจิว ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ โทร.0-5343-0844, 089-6070405

นอกจากนี้อำเภอหางดงยังมีสินค้าซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่อยู่ในเกณฑ์สินค้า
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์อีกหลายประเภทตามหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

หมู่บ้านหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านถวาย หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง เป็นหมู่บ้าน
OTOP ต้นแบบในปี 2547 หมู่บ้านนี้มีช่างฝีมือดีทางด้านการแกะสลัก โดยงานแกะสลักไม้ที่
นิยมทำ คืองานรูปครุฑ สิงห์ รามเกียรติ์ ตู๊กตาคนตรี พระพุทธรูป นอกจากนี้งานแกะสลักไม้ที่

บ้านถวาย จะหมายถึง การแกะไปที่เนื้อไม้ เพื่อให้เห็นลวดลายหรือรูปลักษณะตามต้องการเพื่อเพิ่มความสวยงามให้เนื้อไม้แล้ว ยังหมายรวมถึงงานตกแต่งไม้ที่ดัดแปลงไม้ให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ แล้วลงด้วยสี ลงรัก หรือติดกระจก เพื่อเลียนแบบของเก่าโบราณอีกด้วย ซึ่งปัจจุบันมีร้านค้าประมาณ 1,000 กว่าร้านค้า สามารถกล่าวได้ว่าชาวบ้านถวายทุกครัวเรือนล้วนมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานไม้แกะสลักทั้งสิ้น และด้วยความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์ของงานไม้แกะสลักงานที่ผลิตขึ้นมาจึงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ดังนั้นหมู่บ้านถวายจึงกลายเป็นศูนย์กลางการผลิตไม้แกะสลักและเป็นแหล่งส่งออกที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของภาคเหนือตอนบน รวมทั้งเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

หมู่บ้านเหมืองกุง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง หมู่บ้าน OTOP ต้นแบบระดับประเทศ ปี 2548 เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมดินเผาที่มีอายุเก่าแก่ ชาวบ้านที่นี่มีอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผามานานกว่า 150 ปี ตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายสืบทอดมา โดยผู้คนดั้งเดิมของหมู่บ้านนี้อพยพมาจากเมืองปู้หรือเมืองสาด ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศพม่า ซึ่งที่นี่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นแหล่งผลิต “หม้อน้ำดัน” ซึ่งเป็นภาชนะใส่น้ำหรือที่คนทั่วไปรู้จักในนาม “คนโทใส่น้ำ” เครื่องปั้นดินเผาที่บ้านเหมืองกุงยังคงเป็นเอกลักษณ์ในด้านผลิตภัณฑ์ที่เป็นศิลปหัตถกรรมที่ชาวเชียงใหม่มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดมรดกจากอดีตหลายร้อยปีมาจนถึงปัจจุบัน